

'politiek onaanvaardbaar': Nederland zou met 'de regering van de Republiek Indonesië' een overeenkomst moeten sluiten – 'dit zou', zei hij, 'in Nederland de zaak doen barsten': het zou in strijd zijn met de Grondwet en met alle uitspraken waarin de regering een overeenkomst met de Republiek had afgewezen. Hoogstens, aldus Drees, zou de Nederlandse regering een eenzijdige verklaring kunnen afleggen waar de Indonesiërs een eigen verklaring tegenover zouden kunnen stellen, en bij dat alles zou de Republiek Indonesië alleen voor Java kunnen optreden en 'dus juister de 'Republiek Java' kunnen heten.' Aldus ook Logemann. Van Mook en Idenburg stelden daar tegenover dat die twee verklaringen niets zouden uithalen en dat Nederland er niet aan kon ontkomen, de 'Republiek Indonesië' te erkennen. Drees maakte nòg een beperking: kon Nederland niet de toezegging dat een federatief Indonesië het recht had, uit het koninkrijk te treden, intrekken? Van Mook hield dat, 'gezien het natuurlijke wantrouwen in onze bedoelingen', voor onmogelijk.

Er volgde, daags daarna, een tweede vergadering¹, waar een door Logemann en van Mook opgesteld concept voor de door Nederland af te leggen verklaring ter tafel lag. Daarin zou de Nederlandse regering verklaren, 'een autonome republiek' (niet: 'de Republiek Indonesië') 'te beschouwen als een integrerend deel van het overeenkomstig haar verklaring van 10 februari 1946 als deelgenoot in het koninkrijk langs constitutionele weg tot stand te brengen federatief Gemenebest Indonesië'; 'het huidige *de facto*-bewind' zou erkend worden 'als het bestuur over Java met uitzondering van de daar thans onder het gezag van het Geallieerd militair bestuur staande gebieden' (Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Semarang en Soerabaja, al deze plaatsen met hun naaste omgeving). Voor minister Ringers ging dat te ver (hij kon 'nog niet verwerken dat wij *de facto* de Republiek Indonesië zouden erkennen') en ook zijn ambtgenoot van Schaik had bezwaren ('hetgeen wij nu gaan doen, betekent dat wij de zaak uit handen geven aan een organisatie die er niet tegen opgewassen is') maar van Mook wees er op dat men met de positie van de Indonesische delegatie rekening moest houden: 'Het redden van hun gezicht bestaat uit het noemen van de Republiek' (dat was niet geheel juist: niet de Republiek Indonesië zou genoemd worden maar 'een autonome republiek'), 'waarna deze verdwijnt in het Gemenebest.'

De af te leggen verklaring werd door het kabinet goedgekeurd en vervolgens toonden Attlee en zijn minister van buitenlandse zaken Bevin

¹ Notulen: a.v., p. 100 e.v.